

BIBLIOTECA DE
CCATALUNYA
MEMÒRIA 2012

1. PRESENTACIÓ	3
2. QUÈ OFERIM ALS USUARIS?	5
2.1 Serveis a l'usuari	5
2.2 Serveis educatius i visites	6
2.3 Activitats de difusió.....	6
3. QUÈ HI PODEN TROBAR ELS USUARIS?	8
3.1 Col·leccions de la BC	8
3.2 Papers i Arxius incorporats recentment	9
3.3 La Biblioteca Digital	13
4. TREBALLAR A LA BC	15
4.1 Comunicació interna	15
4.2 Estadies internes.....	15
5. QUINS SÓN ELS NOSTRES ALIATS?	18
5.1 CBUC (Consorti de Biblioteques Universitàries de Catalunya)	18
5.2 Europeana.....	18
5.3 Google Llibres	18
6. PUBLICACIONS	19
6.1 Publicacions electròniques.....	19
7. AGRAÏMENTS	19
8. ESTADÍSTIQUES	20

1. PRESENTACIÓ

Us fem a mans la memòria de la Biblioteca de Catalunya de l'any 2012, un document que vol presentar, de forma resumida, l'activitat de la Biblioteca al llarg de l'any.

La Biblioteca, una institució essencial en la conservació i difusió del patrimoni de Catalunya amb més de més de tres milions de documents que són testimoni de la societat i cultura avui i al llarg de la història, treballa any rere any per a consolidar-se com a referent en l'imaginari de les persones i de la societat, com a institució que vetlla per la pervivència dels fons que custodia i a la vegada facilita l'accés a la col·lecció patrimonial per a que sigui estudiada, divulgada i coneguda.

L'any 2012, després de produir-se el relleu en la direcció de la Biblioteca mitjançant un procés de selecció, es va presentar al Consell Rector el nou *Contracte programa 2013-2016* (<http://www.bnc.cat/content/download/72211/1155043/version/1/file/Contracte+programa+setembre.pdf>), que defineix les actuacions per als propers anys a l'entorn de sis objectius estratègics:

1. Promoure la Biblioteca com el centre cultural de referència especialitzat en la promoció i difusió del patrimoni escrit, musical, sonor, audiovisual, gràfic i editorial.
2. Identificar i completar el patrimoni bibliogràfic i documental de Catalunya.
3. Posar al dia i a l'abast de tothom el patrimoni bibliogràfic i documental de Catalunya preservat.

4. Internacionalitzar: oferir al món una porta d'accés als continguts digitals patrimonials catalans.
5. Promoure la participació dels ciutadans i agents del patrimoni a través dels continguts digitals.
6. Consolidar un sistema de preservació digital nacional

Els objectius fixats combinen voluntàriament accions en el món analògic i digital, en línia amb el model de creació, edició i transferència de coneixement actual.

El context de crisi general ha afectat, òbviament, la Biblioteca; el pressupost i recursos s'han vist reduïts per quart any consecutiu. Malgrat, però, la situació desfavorable, el fons patrimonial ha continuat creixent, gràcies, en bona mesura, a l'arribada de nombrosos donatius, sovint arxius i originals de creadors i artistes de diverses disciplines donats per ells mateixos o pels seus familiars -als que fem arribar el nostre reconeixement sincer- els més destacats dels quals es troben citats més endavant.

Els serveis han assolit un grau de compliment del 95% respecte als compromisos adquirits a la *Carta de serveis* (<http://www.bnc.cat/Serveis/Carta-de-serveis>); serveis que els usuaris valoren amb un 8'40 sobre 10. Aquesta bona valoració és fruit del compromís i professionalitat de tot l'equip de treballadors de la Biblioteca, tant els que fan el servei directe a l'usuari, com els que adquireixen, restauren, cataloguen, digitalitzen, conserven i difonen els documents, organitzen visites i sessions de docència i els que proporcionen la infraestructura per a mantenir la biblioteca en ple funcionament.

La programació d'activitats de l'àmbit cultural s'ha incrementat, gràcies sovint a la complicitat generada amb persones, institucions i entitats que

treballen també per sostenir la cultura, proporcionar-li un espai de rellevància i fer que continuï com un element democratitzador i integrador.

El 2012 cal destacar la inauguració de la nova web de la BC (en català, castellà i anglès) el mes de gener, ja que es tracta d'una eina força exhaustiva en què usuaris i professionals troben tota la informació sobre la BC al seu abast, des de la qual poden gestionar virtualment la quasi totalitat dels serveis i mantenir-se informats i al dia de les novetats gràcies a la sindicació de continguts. Paral·lelament a la inauguració de la web la Biblioteca ha entrat enguany de forma intensiva a les xarxes socials, fet que ens ha ajudat a donar-nos a conèixer a entorns i públics tradicionalment menys propers.

La Biblioteca actua sota una prisma dual en molts aspectes: conservar i difondre, analògic i digital, presencial i virtual; és estratègic mantenir l'equilibri adequat i mirar cap al futur sense oblidar el passat; això és el que dia a dia la Biblioteca i els qui hi treballem procurem fer.

Eugènia Serra
Directora

2. QUÈ OFERIM ALS USUARIS?

La Biblioteca de Catalunya, una organització orientada a l'usuari s'ha consolidat com una biblioteca oberta, fiable i útil.

2.1 Serveis a l'usuari

Avaluació del grau de compliment de la Carta de serveis

Per conèixer el grau de compliment dels compromisos que la BC ha establert amb els seus lectors mitjançant la [Carta de serveis](#), s'han avaluat els indicadors que els mesuren. El grau de compliment de la carta el 2012 ha arribat al 95%. En general els resultats són satisfactoris, d'acord amb la tendència d'anys anteriors (detall al document [Avaluació del grau de compliment de la Carta de serveis](#)).

Llegim al jardí

El 2 d'abril es va reprendre el servei Llegim al jardí, d'ús del jardins del recinte de l'antic Hospital com a espai de lectura. A més de taules i cadires els usuaris disposaven de connexió a Internet sense fils, de préstec de llibres, revistes i premsa diària, i de bookcrossing. Fins a la seva finalització el 31 d'octubre el servei ha tingut més de 12.500 usuaris i s'han consultat uns 12.000 documents.

Nou web de la BC

El 9 de gener va entrar en servei el nou web de la BC que incorpora diverses millores i continguts: contingut en tres llengües (català, castellà i anglès); enllaç amb les eines socials (Facebook, Twitter, etc.);

subscripció a diversos apartats per rebre notícia de les activitats, novetats, exposicions; Adoptar un llibre (és a dir, fer-se'n càrrec de la seva reparació); Curiositats i anècdotes; Directora de la BC; Seus i dipòsits; Blog de la BC; informació professional; Novetats al catàleg; Propietat intel·lectual; Digitalització; i Preservació digital

Xarxes socials

Conjuntament amb el web van entrar en servei el Blog, el Facebook i el Twitter, que fan una difusió sistemàtica de la Biblioteca de Catalunya.

A final de 2012 la BC tenia uns 1.750 seguidors i s'havien publicat 805 entrades i tuits.

Així mateix, la Biblioteca té perfil i participa activament a Pinterest, amb 15 taulells i 800 imatges.

Serveis en línia

Des del web de la Biblioteca es pot accedir a diversos serveis: informació bibliogràfica, petició, reserva, préstec i reproducció de documents, préstec d'e-lectors, reserva d'ordinadors portàtils a la sala de lectura, préstec interbibliotecari per a institucions i usuaris particulars, proposta de compra de documents, visites guiades i sessions de docència, obtenció i renovació de passis i carnets de lector, distribució de documents duplicats a entitats sense ànim de lucre, cessió d'espais, filmacions, publicacions i botiga virtual.

Creixement dels indicadors estadístics

El nombre d'usuaris presencials es manté i el d'usuaris en línia augmenta més d'un 32%.

Pel que fa a la consulta presencial de documents es redueix en un 18,5 % amb relació al 2011, però la consulta

de documents digitalitzats continua en nivells molt elevats.

Quant al nombre de registres al catàleg, segueix la tendència a l'alça dels darrers anys, i creix un 2,6%.

2.2 Serveis educatius i visites

Col·laboració amb universitats i centres d'ensenyament

El 2012 ha continuat la campanya de col·laboració amb universitats i centres d'ensenyament secundari iniciada el 2005. L'objectiu de la iniciativa és oferir als professors i alumnes sessions de formació específica dels seus estudis a la Biblioteca de Catalunya.

Jornades de Portes Obertes i visites guiades

La Jornada de Portes Obertes es va celebrar el dilluns 23 d'abril, Sant Jordi; 1.570 persones van visitar la Biblioteca.

Durant l'any han s'han rebut 3.650 persones en 170 sessions i visites guiades per a estudiants universitaris, de primària i secundària, escoles d'adults, associacions diverses i professionals de l'àmbit de la informació i la documentació. L'Arxiu Joan Maragall, com a casa museu, ha tingut uns 1.500 visitants.

2.3 Activitats de difusió

Exposicions

La BC ha organitzat durant el 2012 diferents exposicions:

- "Esmeralda Cervantes: la restauració del seu àlbum". 09.01 – 09.02.12
- "Narcís Comadira a la Biblioteca de Catalunya". 14-02 – 07.03.12

- "Els catalans i la Constitució de 1812". 08/03 – 10/04/12
- "Benvolgut Robert Gerhard". 11/04- 10/05-12
- "60 discos dels 60". 11/05- 10/06/12
- "Josep Maria de Sagarra". 11/06 – 08/07/12
- "Skanderbeg. L'heroi, el mite". 27/06 – 22/07/12
- "Muntañola, la cara amable de l'humor". 09/07 – 02/09/12
- "Efemèrides musicals 2012". 03/09 – 12/11/12
- "Tísner escriptor-ninotaire polifacètic". 12/11 – 09/11/12
- "El Nadal de Miquel Plana". 10/12/12 – 08/01/13

Actuació de pianola a la Jornada de Portes Obertes

Teatre a la BC

La Biblioteca ha acollit la representació de diverses obres teatrals com *Maragall a casa*, de Josep Maria Jaumà, del 22 de gener al 18 de març, i del 23 d'abril al 12 de juny; *Cyrano de Bergerac*, de La Perla 29, del 15 de maig al 15 de juliol; *La idea d'Europa*, d'Inútils Mots, l'11 i el 18 de novembre; *Mata'm*, de Manuel Dueso, el 12 de novembre; *Luces de Bohemia*, de La Perla 29, del 19 de setembre al 2 de desembre; i *Natale in Casa Cupiello*, de La Perla 29, del 19 de desembre de 2012 al 27 de gener de 2013.

Activitats musicals

Durant el 2012 han tingut lloc diverses activitats musicals a la Biblioteca: *Voces del Insomnio* de Checho Lanas; el concert de Rie Hirai; el concert *El naixement del Renaixement*; el concert i presentació d'obres de Joaquim Malats; la presentació i concert del doble CD de la integral d'Eduard Toldrà; l'espectacle *Cançons essencials catalanes*; el concert de piano de Pierre Réach; el concert de Mozart i Boccherini; el Recital de veu i piano de Mireia Martínez Molera i Mihoko Miyagawa; el concert de Cant Gregorià, del grup de Cant Gregorià de l'Ateneu de Sant Just Desvern; els concerts de 8è Barcelona Festival of Song; el concert *Suau* de tardor de Mireia Martínez; el de cornamusa gòtica de Gerard Alís; els de pianola de Lourdes Rebollo; el de piano mecànic de Svantje Busshoff; el concert de flauta i piano de Víctor Manuel Morales i Pablo Hidalgo Wong; la presentació de l'obra per a piano de Joan Guinjoan; el recital de piano de Maria Lluïsa Cantos; el concert de música medieval "Darrere el complex" de Mireia Martínez Molera;

Altres esdeveniments

A més d'aquestes activitats se n'han dut a terme d'altres de destacades com la conferència "Gaudí i la Sagrada Família"; els contes d'emergències per a infants del projecte EMER; la conferència "Els maies i el 2012: un any d'esperança per a la humanitat"; la presentació del documental *Llibres a l'infern*; la I Jornada d'Història dels Hospitals; el lliurament del Grand Prix de l'Art de la Cuisine a Joan Roca; el II Congrés Robert Gerhard; el recital poètic "Barcelona Poesia"; la taula rodona "Les Homilies d'Organyà"; el concert i recital de poemes "Maragall, paraula viva"; la presentació del documental *El poder de los jóvenes*; la taula rodona "Albània i la Mediterrània"; l'acte de commemoració del centenari

de Joaquim Malats; la conferència "Memòria d'un centenari", de Joaquim Molas; la presentació del llibre *La impremta catalana i els seus protagonistes a l'inici de la societat liberal (1800-1833)*, de Montserrat Comas; el 19è Festival Internacional de Cinema de Medi Ambient de Barcelona; la presentació de la Fundació Música Espanyola Suïza; les 13es Jornades d'Informació i Documentació; o les sessions del Cafè Científic "Pensant només en mi" i "El cas de les cèl·lules mare".

Així mateix s'han dut a terme diferents presentacions de llibres i discs.

D'altra banda, la BC ha cedit els seus espais per a diferents activitats: rodes de premsa, congressos, reunions, gravacions, reportatges fotogràfics, etc.

Concert de cornamussa

3. QUÈ HI PODEN TROBAR ELS USUARIS?

El 2012 la Biblioteca de Catalunya ha adquirit 129.662 unitats documentals, de les quals 45.731 corresponen a donacions, 16.232 a compres, 111 a intercanvi i les 67.588 restants al Dipòsit Legal.

3.1 Col·leccions de la BC

Impresos i Col·leccions Especials

D'entre els documents ingressats destaquen un imprès del S. XVI, de Tommaso del Garbo; un altre d'Alfonso de Castro, de 1549, *De iusta haereticorum punitione libri tres... Venetiis*; una *Divina Comedia* de Dante, impresa per Gabriel Giolito de Ferrari el 1554; i *Finestresius vindicatus a Don Raymundo Lazaro de Dou et de Bassóls adversus clarissimum virum Henricum Florezium*, imprès a Barcelona per Francesc Surià i Burgada el 1772.

Manuscrits

El 2012 han entrat diversos fons i documents d'entre els quals destaquen la documentació de la família Alós-Moner, que completa la que havia estat donada anteriorment; el donatiu de la correspondència de Joaquim Carbó; el del fons d'Alexandre Galí; el de la família Serrahima; i el de Maria Teresa Boada.

Música

S'han rebut les següents donacions destacades: la col·lecció musical d'Enrique Eskenazi; documents relacionats amb Eduard Toldrà; els fons del compositor i crític musical Francesc Taverna Bech, del compositor David Padrós i del

compositor Ramon Codina; un piano Bonal & Moreso de Josep Albiol; el clavicordi de Josep Soler i Sardà; i dos documents del compositor i escriptor Amadeu Vives i Roig.

Dipòsit Legal (Bibliografia catalana)

El 2012 han ingressat per Dipòsit Legal 67.588 documents de diversos tipus: llibres, revistes, material gràfic, sonor, audiovisual, etc. S'han assignat un total de 39.702 números nous (34.737 a Barcelona, 1.915 a Girona, 1.554 a Lleida i 1.496 a Tarragona).

El Dipòsit Legal de Catalunya, integrat en la Biblioteca de Catalunya, és el receptor de la producció editorial i audiovisual catalana. La seva funció principal és recollir i preservar el conjunt de la producció editada a Catalunya en qualsevol suport i fer-ne possible el seu accés.

Documents gràfics

Durant el 2012 s'han incorporat diversos fons i documents gràfics. D'entre les donacions destaquen la de la dibuixant Carme Solé, de dibuixos originals, enriquida per una altra sèrie de dibuixos donats per l'autora; una àmplia col·lecció de llibres i impresos de bibliòfil de l'artista Miquel Plana; la de la col·lecció d'exlibris de Marià Casas; una sèrie de documents i impresos del caricaturista Joaquim Muntañola; el fons de matrius calcogràfiques de la gravadora Carme Serra Cantarell; i el fons fotogràfic de Lluís Carrasco i Formiguera.

Quant a les compres, s'han incorporat tres *Planimetries* de Joan Vilacasa i dos panotips anònims del segle XIX.

Documents sonors i audiovisuals

Han ingressat diverses donacions de les quals sobresurten la col·lecció de discos de pissarra de Josep Argilaga i Subirachs; la col·lecció d'òpera del crític musical Albert Vilardell; la discoteca del musicòleg Miquel Querol

Gavaldà; 37 discos perforats Ariston i la màquina que els reprodueix; una col·lecció de rotilles de pianola; una altra de discos de pissarra de l'era acústica; la producció de la pianista Maria Lluïsa Cantos; l'obra electrònica de Josep M. Mestres Quadreny; 39 bobines dels programes de Pepe Antequera fets a Ràdio Miramar entre els anys 64 i 87; també han ingressat bobines de Lluís Moreno Pallí i del Cercle de Cultura Marboleny.

Pel que fa a les compres s'ha adquirit un disc inèdit de Tete Montoliu i un rotlle de pianola fabricat a Alemanya que conté una de les *Canciones negras* de Xavier Montsalvatge.

Publicacions periòdiques

Han ingressat 75 donatius de publicacions periòdiques que abasten números publicats al llarg de tot el segle XX. Destaquen pel seu volum i completesa un bon nombre d'anys complets dels diaris *Diari de Girona*, *El Punt* i *Los Sitios*, els butlletins oficials de les províncies de Girona, Lleida i Tarragona de les dècades de 1920 i 1930 i la donació de més de 30 anys del *Calendario del Ermitaño* que completa el període 1931-2013 amb l'excepció de l'any 1944.

Les compres s'han centrat en l'adquisició de dues revistes: una col·lecció completa de *Dabo: pliegos de poesía*, publicada a Palma de Mallorca entre 1951 i 1960 amb una rellevant qualitat artística per la seva tipografia i els seus gravats al boix; i una col·lecció completa de *Frégoli* un setmanari d'entreteniment en castellà, publicat a Barcelona durant el darrer trimestre del 1898, amb una composició acurada, les cobertes a dues tintes, i il·lustrat amb dibuixos i fotografies.

La web catalana

El portal PADICAT (Patrimoni Digital de Catalunya), que té com a objectiu compilar, processar i donar accés permanent a la producció digital catalana va entrar en funcionament el 2006 i actualment està en ple rendiment.

A final de 2012 s'hi havien adherit unes 450 institucions diverses, mitjançant la formalització d'un conveni de col·laboració i contenia uns 58.000 llocs web amb un volum de 13 TB.

El projecte PADICAT compta amb la col·laboració del Centre de Serveis Científics i Acadèmics de Catalunya (CESCA) i el suport de la Direcció General de Telecomunicacions i Societat de la Informació. (<http://www.padicat.cat>)

3.2 Papers i Arxius incorporats recentment

Un dels objectius del Pla Estratègic 2009-2012 de la BC és desenvolupar i preservar la col·lecció. En aquest sentit es vol continuar la política de recuperació dels fons personals i patrimonials catalans. Durant el 2012 s'han emprès diferents accions que s'han concretat en la incorporació a la Biblioteca de diferents fons, papers i arxius d'entre els quals destaquen el fons de Josep Maria Ainaud de Lasarte; els arxius personals de Miquel de Querol i de Josep M. Boix i Selva; els fons musicals de Joan Guinjoan, Francesc Taverna Bech, i David Padrós; i els fons gràfics de Miquel Plana, Carme Solé, Lluïsa Jové, Francesc Riart i de l'Estudi Villuendas-Gómez.

COFRE

COFRE (Conservem per al Futur Recursos Electrònics) és el sistema de preservació digital de la Biblioteca de Catalunya, la institució pública responsable de recollir, conservar i difondre el patrimoni bibliogràfic de Catalunya i en català. El COFRE té com a objectius garantir la pervivència dels documents digitals fruit de la digitalització d'originals analògics, i dels documents nascuts digitals, a Internet o en altres suports; així com garantir la seva accessibilitat, integritat i autenticitat al llarg del temps.

Desenvolupat a partir del 2010 per l'àrea tècnica de la BC amb recursos propis, seguint les directrius del Grup de Preservació digital de la BC, ha estat dissenyat inspirant-se en el model OAIS, però permetent l'addició de capes per a serveis específics de la BC, més enllà en alguns casos de l'objectiu principal de la pura preservació digital.

La infraestructura del sistema principal consta de:

- Infraestructura d'emmagatzematge. És un clúster NetApp FAS3140 de doble Controladora (activa-activa) que en configuració RAID-DP + Hot Spare assegura la disponibilitat del sistema i la recuperació de les dades davant de la fallida de fins a 2 discos al mateix temps. La capacitat actual neta és de: 30TB.
Als magatzems de dades es dipositen els fitxers digitals que componen els objectes. Per a gestionar els magatzems s'ha desenvolupat un API que permet suportar diverses tecnologies d'accés a disc com ara disc local, o tecnologies d'accés per xarxa.
- Base de dades que conté tota la informació del sistema: estructura de les dades, esquemes de metadades, usuaris, permisos, informació descriptiva, administrativa, tècnica i de preservació. Ubicació dels fitxers en els magatzems de dades, logs, resultats de les rutines de preservació, etc. La base de dades és MySQL 5.1
- L'aplicació resideix en un servidor Linux de doble processador amb 6GB de memòria RAM. Per a millorar el rendiment de l'aplicació s'ha traslladat la base de dades a un segon servidor i un tercer realitza els processos en lot -comprovació d'integritat, conversions de format, etc.-, donat que aquests carreguen molt el sistema.
- Tots els mòduls del programari de càrrega, gestió i administració del repositori són en entorn web. El desenvolupament s'ha fet en PHP 5.1 amb el framework CakePHP.

Estructura de les dades

Els continguts del repositori s'han ordenat en una estructura composta per:

- Contenedors: Aquest element pot contenir altres contenidors o els documents. Suporten la seguretat a nivell d'usuari i és l'element al qual se li assignen les plantilles de metadades.

- Documents: És l'entitat intel·lectual mínima. Conté les metadades mínimes per a fer-ne la descripció bibliogràfica i els drets associats al document digital.
- Versions: Representació completa del document que poden variar en format (tiff o jpeg, wav o mp3, etc.) com a resultat de diverses digitalitzacions d'un mateix document, migracions de format, etc. Conté les metadades tècniques per descriure-la.
- Fitxers: Cada versió conté un o més fitxers, sobre els quals es realitzen les accions de comprovació d'integritat i accessibilitat i se'n guarda el format, la mida i la data de càrrega.
- Esdeveniments: Descriuen accions realitzades sobre els fitxers de la versió i corresponen a les metadades de preservació del document.

Funcionalitats de l'aplicació

El sistema incorpora les següents funcionalitats:

Per a la càrrega de continguts: càrregues individuals o càrrega de multivolums o publicacions en sèrie. Comprovació de la validesa dels fitxers carregats -integritat, infecció per virus, format dels fitxers-. Distribució òptima automatitzada dels fitxers dels objectes digitals en els magatzems de dades físics. Incorporació de metadades descriptives, tècniques i de preservació del document, ja sigui de manera manual o a través de plantilles aplicades al contenidor on s'ubica el document. Creació d' xml per a les metadades.

Per a la gestió dels continguts: indexació de metadades, cerca, edició i eliminació de documents, versions i esdeveniments. Manteniment de metadades dels documents i de plantilles de metadades. Exportació de dades.

Per a l'administració del repositori: Administració de contenidors. Assignació i control de permisos als usuaris. Comprovació i recuperació dels elements eliminats. Consulta del registre d'accions realitzades sobre els elements del sistema. Manteniment dels esquemes de metadades. Estadístiques de càrregues, informes de totals.

Format dels fitxers digitals i metadades

El Grup de Preservació digital de la BC va definir els formats acceptats com a suports vàlids per a la preservació de documents digitalitzats del fons de la BC basant-se en els estàndards internacionals, en el seu grau d'acceptació i ús, en la seva facilitat d'accés i possible migració futura.

Així mateix es van definir un conjunt de metadades mínim que permetés descriure el document, les seves versions i els esdeveniments associats, basant-se en formats estàndards de descripció bibliogràfica, tècnica i de preservació com Dublin Core, MIX, Premis, etc.

Accions i rutines de preservació

Per garantir la pervivència dels documents/objectes tal com foren creats cal assegurar el manteniment d'una sèrie de qualitats: fixesa, integritat i autenticitat. Aquestes qualitats s'aconsegueixen mitjançant l'aplicació d'una sèrie de rutines i praxis. El repositori de preservació digital de la Biblioteca de Catalunya n'aplica les següents:

Accions i rutines de preservació	Eines utilitzades	Acció	Indicadors
Identificació del format del fitxer	FIDO i DROID Libmagic	En el procés de càrrega	Pronom UID (PUID) Descripció del format i mimetype
Comprovació de virus	ClamAV	En el procés de càrrega i posteriorment	Infecció/virus
Integritat dels fitxers <i>(verificar que el fitxer no ha estat modificat des que es va dipositar al repositori i que és llegible).</i>	Llibreria php	Comprovació cíclica sobre tots els fitxers	Checksum MD5 original i calculat periòdicament
Autenticitat <i>(equip reduït i controlat de persones que puguin accedir a les còpies de seguretat, aplicant rutines que permetin veure el rastre de quan, qui i quines accions es fan a cada fitxer de preservació)</i>	Sistema controlat d'usuaris i drets	Guardar i analitzar logs diàriament.	Informes periòdics de modificació i supressió de fitxers i documents
Seguretat de la xarxa	Xarxa interna Firewalls	Els volums de dades no són accessibles fora de la xarxa de la BC. El servei a l'usuari extern es donarà via serveis web. Control per Firewall de Linux i seguretat d'Apache per a l'accés al servidor de l'aplicació. Control per IP + LDAP per a l'accés intern a l'aplicació de gestió del Repositori.	
Còpies de seguretat (backups) <i>(per a assegurar la recuperació de les dades en cas de desastre greu en les instal·lacions de la BC que provoquin la pèrdua d'informació en el sistema de preservació)</i>	Còpies en altres suports físics o en un CPD extern.	Actualment existeixen còpies en altres suports CD/DVD, discos externs. Existeix la voluntat de crear un mirror de les dades en un sistema similar en instal·lacions externes a la BC	
Conversió de format	ImageMagick (Llibreria imagemagick per a php) Ffmpeg per a àudio i audiovisuals	Per canviar els formats dels fitxers, creació de previsualització i miniatures	Llistat de formats de fitxer carregats. Comprovació d'accessibilitat.

Capes de servei

Per tal de donar resposta a altres necessitats relacionades amb el repositori de preservació es troben en desenvolupament dos serveis específics:

- Càrrega de documents nascuts digitals provinents del Dipòsit Legal: mòdul web que permetrà als editors dipositar al COFRE els documents nascuts en format digital que seran posteriorment validats i catalogats pel personal de la BC.
- Còpies d'alta qualitat: mòdul web que permetrà al públic en general obtenir còpies en alta qualitat de les obres digitalitzades previ pagament del cost de la reproducció i de les taxes per ús comercial, si és el cas, i acceptant les condicions d'ús i la responsabilitat d'obtenir autorització en els casos de documents amb drets de propietat intel·lectual que corresponen a tercers.

Karibel Pérez
Coordinadora de l'Àrea de Tecnologia de la Informació

3.3 La Biblioteca Digital

ARCA

La BC impulsa el projecte ARCA (Arxiu de Revistes Catalanes Antiques, <http://www.bnc.cat/digital/arca/index.html>). És un portal d'accés obert que inclou publicacions periòdiques tancades que han estat representatives dins la cultura i la societat catalanes. ARCA permet als usuaris accedir a les col·leccions senceres de les publicacions sense haver de perdre temps i esforços en la seva localització i consulta a diferents institucions. A més, facilita la recuperació i la preservació del patrimoni hemerogràfic català, ja que el fet de disposar de substituïts digitals dels documents minimitza l'ús dels originals i el seu desgast. En finalitzar l'any s'hi poden consultar 301 títols i hi col·laboren 26 institucions o entitats.

Memòria Digital de Catalunya

La Memòria Digital de Catalunya (<http://mdc.cbuc.cat/index.php>) és un repositori cooperatiu, coordinat pel CBUC i la BC que permet la consulta en accés obert de col·leccions digitalitzades de diferents institucions.

La seva principal finalitat és augmentar la visibilitat i consulta del patrimoni català. Conté més de 2 milions d'imatges/documentos repartides en 84 col·leccions.

En la MDC es poden trobar col·leccions digitalitzades de la Biblioteca de Catalunya d'incunables, manuscrits, llibres impresos, material gràfic, partitures, enquadernacions artístiques, cartells, fons fotogràfics, etc. Aquestes col·leccions estan obertes i s'hi estan incorporant nous documents digitalitzats.

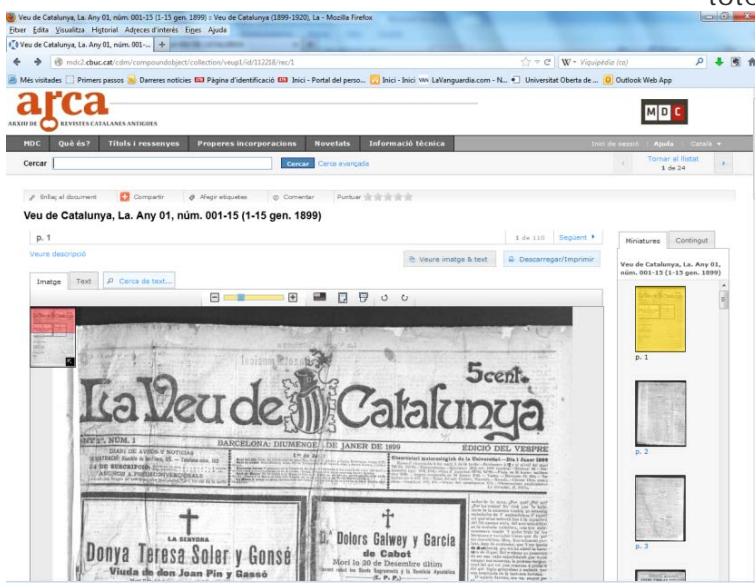
Europeana

La Biblioteca de Catalunya és un dels socis col·laboradors del portal Europeana (<http://www.europeana.eu/portal/>), la biblioteca multimèdia digital europea. Hi ha aportat més de 18.000 objectes digitals, amb previsió de creixement, entre els quals hi ha manuscrits, incunables, fotografies, enquadernacions artístiques, cartells, mapes, etc.

Així mateix, la Biblioteca de Catalunya ha actuat com a facilitadora per a la incorporació de les col·leccions de totes les institucions participants en la Memòria Digital de Catalunya així com d'altres amb repositori propi com l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

RACO (Revistes Catalanes d'Accés Obert)

La Biblioteca de Catalunya participa en el portal RACO (Revistes Catalanes amb Accés Obert, <http://www.raco.cat>), juntament amb el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya, un dipòsit des del qual es poden consultar, en accés obert, els articles a text complet de revistes científiques,

Núm. 1 de La Veu de Catalunya al portal ARCA

culturals i erudites catalanes. A RACO es troben més de 148.000 articles de 378 revistes de 68 institucions.

Google Llibres

El 2007 es va iniciar el procés de planificació i el 2009 van començar els treballs de digitalització de llibres de cinc biblioteques catalanes liderades per la Biblioteca de Catalunya (Ateneu Barcelonès, Centre Excursionista de Catalunya, Monestir de Montserrat i Seminari de Barcelona) en el marc de Google Llibres. La participació de les cinc biblioteques en el projecte ha permès fer accessibles a Internet un centenar de miler de llibres la qual cosa significa, a més d'una millora en l'accés a la informació, una gran oportunitat per a la projecció de la cultura catalana a Internet. El 2012 ha finalitzat el processament dels llibres de les cinc biblioteques catalanes participants, bona part dels quals ja es poden llegir a Google Llibres (<http://books.google.cat/>)

COFRE Preservació digital

La Biblioteca de Catalunya ha implementat un pla de preservació digital que ha de garantir la perdurabilitat dels documents digitals que formen part de la seva col·lecció.

Com a responsable de la preservació del patrimoni bibliogràfic a Catalunya la BC ha dedicat molts recursos a digitalitzar documents analògics, alhora que ha incorporat als seus fons documents creats directament en format digital.

El 2011 ha entrat en funcionament el repositori de preservació COFRE que garanteix la perdurabilitat d'aquests documents.

Així mateix l'Ateneu Barcelonès s'ha adherit al projecte i, amb el suport de la BC, fa ús del repositori COFRE per a preservar documents digitals de la seva biblioteca.

A final de 2012 s'hi han carregat més de 50.000 documents digitals, que ocupen uns 12 TB.

4. TREBALLAR A LA BC

El 2012 ha continuat el pla d'estades internes voluntàries de personal de la BC en altres unitats de treball diferents a l'habitual. Hi han participat 8 persones.

4.1 Comunicació interna

S'han portat a terme trobades periòdiques de caràcter bimestral entre la directora i el personal de la Biblioteca (Espai de Trobada) amb l'objectiu de potenciar la comunicació. Així mateix, s'ha continuat la distribució del butlletí electrònic adreçat al personal de la BC (Comunicació a la BC) iniciada el 2004.

4.2 Estades internes

El 2012 han continuat les estades internes de treballadors de la BC que tenen com a objectius principals millorar el coneixement de la Biblioteca, les relacions personals i les habilitats i competències personals

8 persones han fet una estada en altres unitats de treball. La valoració global mitjana de les estades ha sigut de 4,25 sobre 5.

Treballadors de la BC

Dipòsit Legal

La Biblioteca de Catalunya gestiona el dipòsit legal a Catalunya. Aquest és el mecanisme que identifica la producció editorial i audiovisual catalana i que permet recollir-la, preservar-la i posar-la a disposició de la ciutadania, tant a la pròpia Biblioteca de Catalunya com a d'altres biblioteques.

El dipòsit legal s'ha de constituir per a llibres, fullets, mapes, registres audiovisuals, cartells, CD-Rom, documents electrònics, partitures,..., es a dir, per a qualsevol document amb interès patrimonial, publicat en qualsevol suport físic o intangible.

Està regulat per la *Llei 23/2011 de dipòsit legal*, d'àmbit estatal, que defineix quines són les publicacions que han de tenir dipòsit legal. La llei també organitza l'assignació de números, prèvia a la publicació del document, i la constitució del dipòsit legal, és a dir, la presentació d'un cert nombre d'exemplars per a la seva preservació. Aquestes funcions es realitzen a l'oficina del dipòsit legal corresponent. Els exemplars recollits pel dipòsit legal es distribueixen entre les biblioteques responsables de la seva conservació. En el cas de Catalunya, aquests centres de conservació són la Biblioteca Nacional d'Espanya, que conserva la producció de tot l'Estat, la Biblioteca de Catalunya, que conserva la de tot Catalunya i les biblioteques provincials, que conserven la de la seva província respectiva.

Les oficines del dipòsit legal de Catalunya depenen orgànicament i són coordinades per la Biblioteca de Catalunya. Ja que, per llei, el dipòsit legal s'organitza per províncies, existeixen les oficines de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona. A més, per facilitar la tramitació dels dipòsits legals de les Terres de l'Ebre, existeix una oficina a Tortosa.

El 31 de gener de 2012 entra en vigor la *Llei 23/2011 de dipòsit legal*. Els canvis principals respecte a la normativa precedent són:

- El responsable principal de sol·licitar els números de dipòsit Legal i de presentar els exemplars requerits a l'oficina del dipòsit legal corresponent, és l'editorial. En la normativa anterior, el responsable principal era el fabricant físic dels documents, com les impremtes. En el marc de la nova llei, aquests són responsables només en casos concrets. Això representa una millora qualitativa important: si l'editor català publica fora de Catalunya, la seva producció es diposita igualment a Catalunya. I viceversa: si per qüestions de despeses un editor estranger imprimeix a Catalunya, això no s'ha de preservar com si fos patrimoni editorial o audiovisual català.
- Els reglaments que desenvolupen l'aplicació de la llei són d'àmbit autonòmic. Cada comunitat autònoma decideix, entre d'altres qüestions, quin o quins seran els centres de conservació dels exemplars rebuts per dipòsit legal. A Catalunya el reglament va ser aprovat amb el *Decret 116/2012, de 9 d'octubre, del dipòsit legal*.
- Es racionalitza la quantitat d'exemplars a dipositar i, per tant, a conservar en les biblioteques dipositàries. Això implica menys obligacions per a les editorials i un estalvi d'espai d'emmagatzemament a les biblioteques.
- Queden exclosos de dipòsit legal documents que històricament l'havien tingut, com catàlegs comercials, calendaris i agendes.
- Els recursos electrònics distribuïts per Internet també són objecte de dipòsit legal.
- Les produccions cinematogràfiques originals es dipositen en suport audiovisual. Amb la normativa anterior només es dipositaven els guions i les fitxes tècniques i artístiques.

- Finalment, si en algun lloc de l'Estat es publica quelcom en llengua catalana, l'editor està obligat a enviar un exemplar de cada publicació a la Biblioteca de Catalunya.

En el moment de la publicació de la nova llei de dipòsit legal, el 30 de juliol de 2011, la Biblioteca de Catalunya va iniciar accions informatives del canvi entre els col·lectius afectats: editorials, entitats públiques i privades, impremtes, etc. A les impremtes i altres productors dels documents físics se'ls va recordar que havien de fer arribar a l'oficina corresponent els exemplars dels documents pels que havien demanat número de dipòsit legal en el seu moment. Amb aquesta acció es prevenia que, en el moment que per llei deixessin de ser responsables de la constitució del dipòsit legal, es deixessin d'ingressar uns fons importants per al patrimoni documental del país.

Alguns dels exemples rellevants de l'activitat duta a terme el 2012, amb l'entrada en vigor de la Llei 23/2011, són:

- Continuar amb la tasca d'informació i assessorament a persones, empreses i entitats vinculades amb la producció editorial i audiovisual.
- Donar d'alta com a sol·licitants de dipòsit legal a més de 4.500 editorials, entitats i associacions. Fins aquest any no eren responsables de la sol·licitud dels dipòsits legals pels documents que publicaven, ja que la responsabilitat corresponia als productors dels documents físics (impremtes, tallers d'arts gràfiques, duplicadors de documents audiovisuals, etc.).
- Assignar gairebé 40.000 nous números de dipòsit legal corresponents a 2012.
- Tramitar la recepció correcta de més de 67.000 nous documents. Aquesta quantitat correspon a més de 210.000 exemplars físics, ja que depenent de quin tipus de document és, la quantitat d'exemplars lliurats varia entre 5 i 1.

El dipòsit legal és, juntament amb les adquisicions i els donatius, una de les tres fonts d'alimentació dels fons de la Biblioteca de Catalunya. Amb el canvi de llei, al fer-se responsables els editors amb seu al nostre país de proporcionar la seva producció a la Biblioteca de Catalunya, s'ha aconseguit una millora. El que ingressa a la Biblioteca de Catalunya mitjançant el dipòsit legal és realment el reflex de la producció editorial del nostre país.

Maite Cuende
Oficina de Dipòsit Legal

5. QUINS SÓN ELS NOSTRES ALIATS?

La Biblioteca de Catalunya col·labora i coopera amb altres organitzacions del seu àmbit per sumar esforços i compartir recursos amb l'objectiu de millorar el servei als usuaris.

5.1 CBUC (Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya)

La Biblioteca de Catalunya forma part del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya, que té per missió millorar els serveis bibliotecaris mitjançant la cooperació. Durant el 2012 la Biblioteca de Catalunya ha desenvolupat diversos projectes en col·laboració amb el CBUC i altres institucions.

GEPA

El GEPA (Garantia d'Espai per a la Preservació de l'Accés) és un magatzem cooperatiu del CBUC situat a Lleida. Té com a finalitat conservar aquells documents de les biblioteques amb un baix ús, garantir la seva preservació futura i la seva accessibilitat quan alguna biblioteca ho requereixi. Hi participen, a més del CBUC, l'Ajuntament de Lleida, el Departament de Cultura i la Secretaria d'Universitats i Recerca del Departament d'Educació.

RECERCAT

El CBUC i el Centre de Supercomputació de Catalunya (CESCA) gestionen el RECERCAT, un dipòsit institucional cooperatiu de documents digitals inèdits en matèria de recerca, obert a la participació de totes les universitats i centres de recerca. El projecte permet donar més visibilitat i difusió a aquest tipus de

documents. A finals de 2012 s'hi poden consultar uns 47.000 documents en 654 col·leccions de les 25 institucions participants.

RACO, ARCA, Memòria Digital de Catalunya

Els projectes RACO i ARCA, dels quals ja s'ha parlat en l'apartat "la Biblioteca Digital", es duen a terme en col·laboració amb el CBUC i el CESCA. Aquestes iniciatives, juntament amb el RECERCAT, el PADICAT i el CLACA, han estat el punt de partida d'un dipòsit digital col·lectiu, la Memòria Digital de Catalunya, que recull el coneixement i la cultura catalanes, alhora que contribueix a situar Catalunya en una posició de desenvolupament i accés a la informació a l'alçada dels països europeus de referència en l'àmbit de les biblioteques. En acabar el 2012 conté més de 2 milions d'imatges/documentos repartits en 79 col·leccions de 22 institucions participants

5.2 Europeana

La BC és part activa d'Europeana, que té com a objectiu donar accés a milions d'objectes digitals, incloses pel·lícules, fotografies, pintures, enregistraments sonors, mapes, llibres, manuscrits, diaris i material d'arxiu, procedents de biblioteques, arxius, museus i institucions culturals dels 27 membres de la UE.

5.3 Google Llibres

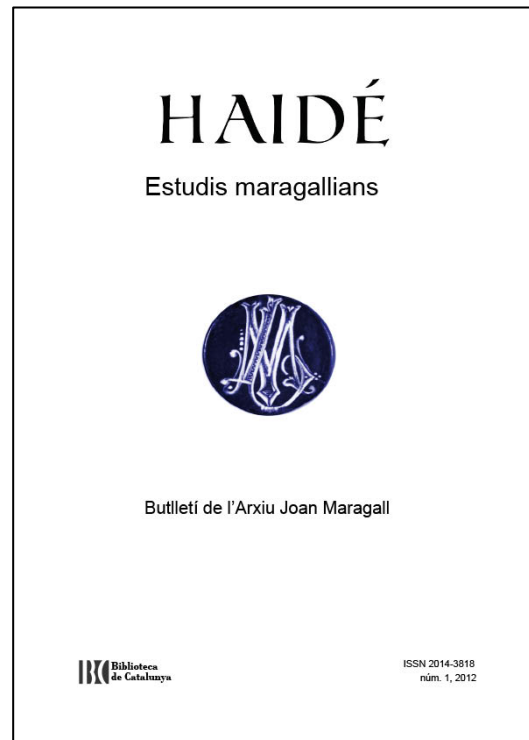
La col·laboració de la Biblioteca de Catalunya, l'Ateneu Barcelonès, el Centre Excursionista de Catalunya, l'Abadia de Montserrat i el Seminari de Barcelona amb Google ha possibilitat que a final de 2012 es puguin consultar a Google Llibres la major part dels 100.000 llibres processats.

6. PUBLICACIONS

La Biblioteca de Catalunya desenvolupa la seva política específica de publicacions, tant edicions pròpies com coedicions.

6.1 Publicacions electròniques

- *Haidé*. Estudis maragallians. Butlletí de l'Arxiu Joan Maragall. Núm. 1. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2012.
- *Format MARC 21 per a dades bibliogràfiques*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2012.
- *Directrius per a la producció i preservació d'objectes d'àudio digital (TC04)*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2012.
- *Guia de l'usuari Dublin Core*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2012.

Portada del núm. 1 de la revista *Haidé*

7. AGRAÏMENTS

La Biblioteca de Catalunya incrementa constantment el seu patrimoni gràcies a la generositat de les persones, organitzacions, entitats, institucions, etc. que hi han fet donacions. D'altra banda la Biblioteca de Catalunya vol agrair a la senyora Maria Mercedes Gomis Bertrand la seva contribució econòmica. En el web de la BC es pot consultar la llista de donants, tant particulars com entitats.

(http://www.bnc.cat/content/download/10905/111441/version/14/file/relacio_donants_BC.pdf)

8. ESTADÍSTIQUES

Tot i la davallada del pressupost els registres al catàleg s'han incrementat respecte els anys anteriors i el nombre d'usuaris de la BC ha crescut significativament, especialment el d'usuaris remots.

